NKUWUWAPUTA UWA NILE BANYERE IKIKE MMADU NWEGASIRI

Okwu mmalite

Ebe o bụ na nghọta ugwu ekere uwa na ikike nha anya a pụghị ịnapụ mmadụ nke dirị onye o bụla bi n'ụwa bụ ntụala nke inwere onwe, ikpe nkwụmọto na udo n'elụ uwa

Ebe nleghara anya na nleli ikike mmadu nwegasiri emeela ka e nwee akparamagwa enweghi uche nke gbawara obi mmadu nile, a biakwa obibia uwa ebe ndi mmadu ga-enwejuputa ohere ikwu okwu na inwe nkwenye nakwa nlihapu n'ujo na uko, aburu ihe a mara n'okwa di ka olile anya kachasi ibe ya nke mmadu nkiti.

Ebe o dị mkpa, ma o bụrụ na a chọghi ikwanye mmadụ ka o were oke nnupu isi sogide ochịchị aka ike na mmegbu dị ka ihe ikpeazụ o pụrụ ime, na a ga-echedo ikike mmadu nwegasiri site n'usoro iwu.

Ebe o di mkpa ikwalite oganihu mmekorita enyi na enyi n'etiti mba na ibe ya.

Ebe ndi otu jikotara mba uwa nile bu United Nations, n'ime Chata bu akwukwo nyere ha ike kwuputakwara ozo okwukwe ha n'ikike ntoala mmadu nwegasiri, n'ugwu na uru nke mmadu, ya na nha anya ikike ndi diri nwoke na nwanyi, were nweekwa njikere ikwalite oganihu obodo na ezi obibi ndu nke ndi mmadu nweere onwe ha.

Ebe mba ndi no n'otu a eweputala onwe ha maka inweta, site na njiko aka ha na United Nations, nkwalite nsopuru n'uwa nile na idebe iwu gbasara ikike na ohere ntoala mmadu nwegasiri.

Ebe nghọta onye o bụla banyere ikike na ohere ndi a kachasị dịrị mkpa maka imejuputa nkwekorita nke a.

UGBU A ZI

Qgbako ozuzu a bu General Assembly Na-akwado Nkuwuwaputa Uwa Nile nke a banyere Ikike Maadu Nwegasiri ka o buru ihe ngosi oganihu nke ndi mmadu nile na mba nile, nke bu na onye o bula nakwa ngalaba o bula nke obodo bu Nkwuwaputa a n'obi, ga-agbasi mbo ike, site na nkuzi na ozuzu, ikwalite nsopuru maka ikike na ohere ndi a, ma sitekwa n'atumatugasi nke mba na nke jikoro mba na mba na-aga n'ihu ime ka a ghtachaa ma debechaa ha n'uwa nile ma n'ime mba ndi no n'otu a makwa n'ime mba ndi ozo no n'okpuru ochichi ha.

Nkeji edemede 1.

A mụrụ mmadụ nile n'ohere nakwa nha anya ugwu na ikike. E nyere ha uche na mmụọ ime ihe ziri ezi nke na ha kwesiri įkpaso ibe ha agwa n'obi nwanne na nwanne.

Nkeji edemede 2

Onye o bula tozuru iwe ikike na ohere nile e weputara na Nkwuwaputa nke a , n'enweghi ikpa oke o bula di ka nke agburu; ucha akpukpo ahu, ibu nwoke ma o bu nwanyi, asusu, okpukpe chi, echiche banyere ochichi ma o bu ihe ozo, obodo ma o bu o n'obodo aku, onodu omumu ma o bu onodu ozo.

Ozokwa, a gaghi enwe ikpa oke gbadoro ukwu n'onodu ochichi, nlekota ma o bu mmekorita mba na mba, nke obodo ma o bu oke ala onye no na ya, n'agbanyeghi ma ebe ahu o nwe onwe ya, o no na nlekota anya, o no n'okpuru ochichi ozo ma o nwere ihe ozo gbochiri ya inwe ntozu oke di ka mba.

Nkeji edemede 3

Onye o bula nwere ikike inwe ndu, ohere na nchedo nke onwe ya.

Nkeji edemede 4

Q dịghị onye a ga-ejigide n'ọnọdu ohu ma ọ bụ odibọ a ga-amachi ịkpa ma ọ bụ ire ohu n'ụdị ọ bụla.

Nkeji edemede 5

Q dighị onye a ga-akwagide n'oke ntaramahụhụ, ma ọ bụ na mmeso omume na ntaramahụhụ obi ọjọọ, obi tara mmiri ma ọ bụ nke naz-ewetu ugwu mmadụ.

Nkeji edemede 6

Onye o bula nwere ikike nkwanyere ugwu di ka mmadu ebe o bula n'usoro iwu.

Nkeji edemede 7

Madų nile ha otu n'usoro iwu, tozukwa oke n'enweghi įkpa oke o bula inweta nchedo nha anya n'usoro iwu. Madų nile tozukwara oke nchedo nha anya megide udį įkpa oke o bula mebiri Nkwuwaputa nke a ma megidekwa ikwanye mmadų o bula n'udį ikpa oke a.

Nkeii edemede 8

Onye o bula nwere ikike ikpe mmezi ga-enwe nkawado oha na eze nke ndi ulo ikpe tozuru etozu nke obodo ma e nwee omume ndi megidere ikike ntoala nke e nyegasiri ya site n'usoro ochichi ma obu iwu.

Nkeji edemede 9

 $\mbox{O}$ dighị onye a ga-akwagide na njide n'efu, mk
pọchi ma $\mbox{o}$ bụ nchụpụ n'obodo ya.

Nkeji edemede 10

Onye o bula nwere ntozu oke nha anya icho ikpe ziri ezi n'ihu oha nke ulo ikpe nwere onwe ya ma kwurukwa n'ezi okwu, na mkepebi ikike ndi o nwegasiri na ihe ndi o tosiri ime nakwa ebubo imebi iwu o bula e boro ya.

Nkeji edemede11

Onye o bula e boro ebubo ida iwu nwere ntaramahuhu tosiri ka e kwenye na o nweghi uta tutu a choputa na uta diri ya n'usoro iwu, n'ikpe e kpere n'ihu oha, ebe e nyere ya ohere nile di mkpa maka iji zara onu ya.

Q dịghị onye a ga-ama ikpe ịda iwu ọ bụla nwere ntaramahụhụ maka ihe o mere ma ọ bụ ihe ọ hapụrụ ime nke n'abụghị ịda iwu nwere ntaramahụhụ n'oge e mere ya, ma ọ bụ n'usoro iwu obodo ma ọ bụ nke di, n'etiti mba na mba. N'otu aka ahụ, a gaghị enye mmadụ ntaramahụhụ kariri nke a na-enye n'oge a dara iwu ahụ nwere ntaramahuhụ.

Nkeji edemede12

Q dighị onye a ga-akwagide na nnyonye anya ezighi ezi n'ihe ọ-cọghi ka ọha mara, ezinulo ya, ụlọ ya ma ọ bụ nzikọrịta ozi ya, ma ọ bukwa na mbuso agha megide ugwu na ezi aha ya. Onye ọ bụla newere ikike ịchọ nchedo iwu megide nnyonye anya ma ọ bụ mbuso agha ndị a.

Nkeji edemede 13

Onye o bula nwere ikike ohere ngaghari na nke obibi n'ime oke ala nke Steti o bula.

Onye o bula nwere ikike ihapu ala o bula, tiyere ala nke ya, ma nweekwa ikike iloghachi n'ala ya.

Nkeji edemede 14

Onye o bula nwere ikike icho ma nwetakwa n'ala ozo gasi ebe mgbanahu mkpagbu.

A gaghị akpọku ikike a n'ihe gbasara agbamakwụkwọ sitere ezie na mmebi iwu n'abụghị nke ndọrọndọrọ ọchịchị ma ọ bụ omume megidere ebumnuche na usoro nke United Nations.

Nkeii edemede 15

Onye o bula nwere ikike ibu nwa afo n'ala ya.

Q dịghị onye a ga-esi n'uzọ na-edoghi anya napụ ọbụbụ nwa afọ ya ma ọ bụ napụ ikike ịgbanwe ala ọ nwa afọ na ya.

Nkeji edemede 16

Ųmų nwoke na umų nwanyį toruru ogo, n'enweghi ihe njigide o bula site n'agburų, obubų nwa afo ma o bu okpukpere chi, nwere iki įlų nwunye ma o bu di nakwa įmalite ezi na ulo nwere ikike nha anya n'ihe gbasara olulų di na nwunye, obibi di na nwunye na mgbasa ya.

Olulu di na nwunye ga-aburiri ma e nwere nkwekorita si n'obi zuru oke nke ndi choro ilu onwe ha.

Ezi na ulo bu nkeji ntaoala site n'okike nke ndi no n'obodo o bula; n'ihi ya, o kwesiri inwe nchedo ndi obodo na nke Steti.

Nkeji edemede 17

Onye o bula nwere ikike inwe ihe nke aka ya ma o bu ya na ndi ozo inwekorita ihe.

O dịghị onye a ga-esi n'ụzọ na-edoghi any napụ ihe o nwere.

Nkeji edemede18

Onye o bula nwere ikike echiche, mmuo na okpukpere chi masiri ya; ikike a gbakwunyere ohere igbanwe okpukpere chi ma o bu nkwenye ya, na ohere nke soso ya ma o bu ya na ndi ozo nwere n'ogbo oha ma o bu na nzuzo, igosiwaputa okpukpere chi ma o bu nkwenye ya site na nkuzi, omume, ofufe na ndebe iwu.

Nkeji edemede19

Onye o bula nwere ohere uche aka ya na nkwuputa uche ya: ikike a gbakwunyere ohere įkwudo n'echiche n'enweghi nnyonye anya na nke įcho, įnata na įgbasa ozi na echiche site n'uzo o bula n'agbanyeghi oke ala.

Nkeji edemede 20

Onye o bula nwere ikike iji aka ya soro n'ogbako na otu.

O dighi onye a da-amanye isoro n'otu o bula.

Nkeji edemede 21

Onye o bula nwere ikike iso n'ochichi obodo ya, n'onwe ya ma o bu site na ndi nnochite anya a hoputara n'enweghi mmanye.

Onye o bula nwere ike nha anya inwete oru obodo na ala ya.

Uche oha na eze ga-abu ihe mgbakwasi ukwu nke ike ochichi obodo; A ga-egosiputa uche nke a site n'ezi ntuli aka a ga na-eme kwa mgbe nke onye o bula nwere ikike nha anya iso mee n'uzo nzuzo ma o bu n'uzo ndi ozo ga-enyekwa ya ohere ituliri onye masiri ya aka.

Nkeii edemede 22

Onye o bulan,n'onodu ya di ka onye obodo, nwere ikike inweta nchedo obodo ma tozukwa oke inweta, site n'agbamdo obodo ya na enyemaka mba ndi ozo di ka nhazi na aku na uba Steti o bula siri di, ikike sitere n'aku na uba, onodu n'obodo na omenala, bu ikike ndi di oke mkpa mu ugwu ya na ohere ntozu oke ya di ka mmadu

Nkeji edemede 23

Onye o bula nwere ikike iru oru, iji aka ya horo oru o ga-aru, ino n'onodu oru ndi ruuru ya ma dikwa mma, na inweta nchedo site n'onodu enweghioru.

Onye o bula, n'enweghi ikpa oke o bula, nwere ikike inata ugwo nha anya kwesiri oru ya.

Onye o bula na-aru oru nwere ikike inata akwumugwo ruuru ya ma dikwa mma nke ga-eme ka ya na ezi na ulo ya nwee obidi ndu kwesiri ugwu mmadu, nke a gbakwunyere, ma o di mkpa, ihe ndi ozo e ji echedo ndu n'obodo.

Onve o bula nwere ikike imalite na ibanye n'otu ndi oru maka nchedo ihe ndi gbasara ya.

Nkeji edemede 24

Onye o bula nwere ikike ezumike na oge ezumike, tinyere mkpebi doro anya nke oge oru ya na oge ezumike n'afo nke ikwu ugwo ga-esokwa.

Nkeji edemede 25

Onye o bula nwere ikike ino n'obibi ndu tosiri etosi maka ahu ike na odimma nke ya na nke ezi na ulo ya tinyere nri, uwe, ebe obibi na nlekota ahu ike na enyemaka di iche iche nke obodo, ya na ikike inwe nlekota obodo n'onodu enweghi oru, oria, nkwaru, isi mkpe, nka ma o bu onodu ezughi oke ozonke o na-apughi igbochite.

Qnọdụ nne na nke nwata kwesiri inwe mkpachapụrụ anya na enyemaka pụrụ iche. Ųmụaka nile, ma a mụrụ ha n'alụmdi na nwuye ma a mụghi, ga-enwe otu ụdị nchedo obodo a.

Nkeji edemede 26

Onye o bula nwere ikike inweta ozuzu. Ozuzu ga-abu n'efu, o kacha n'oge mmalite bukwa oge ntoala ya. Ozuzu umuntakiri ga-abu manye. Ozuzu nka na uzu na nke oru aka ga-adi maka onye o bula choro ha; ozuzu di elu ga-erukwa onye o bula aka n'usoro onye jiri tozuo maka ya.

Ozuzu ka a ga-eji sogide nkwalite ntozu oke nke mmadu na kwadosi ike nke nsopuru maka ikike na ohere ntoala mmadu nwegasiri. O ga-akwalite nghota, ndidi na adimnamma n'etiti mba, agburu ma o bu otu okpukpere chi nile, ma kwalitekwa emereme nile nke United Nations na-eme ka udo diri.

Nne na nna nwere ikike izizi įhoro udį ozuzu a ga-enye umu ha

Nkeji edemede 27

Onye ϕ bula nwere ikike iji aka ya soro n'emume ϕ dinala nke obodo, iri uru nke mmuta nka nakwa iketa oke n' ϕ ganihu na uru nke mmuta sayensi.

Onye o bula nwere ikike nchedo uru ndi a huru anya na ndi a hughi anya sitere na mmeputa nke sayensi, edemede ma o bu nka, nke e si n'aka ya nweta.

Nkeji edemede 28

Onye o bula tozuru oke inwe nbazi ime obodo na nke jikotara mba na ibe ya, nke ga-ekwe ka ikike na ohere ndi e gosiputara na Nkuwuwaputa a zuo ezuo.

Nkeji edemede 29

Onye o bula nwere oru ndi o tosiri iruru obodo ya bu nani ebe ntozu oke mmadu nke o choro ga-esi puta.

Na ngosiputa ikike na ohere ndi o nwegasiri, onye o bula ga-enwe nrube isi nye soso mmachi ndi sitere n'usoro iwu a mara iji mee ka e nweta ezi nghota na nsopuru ikike na ohere ndi ozo nwegasiri na iji nweta ezi ihe mgnakwasi ukwu maka ezi mkparamagwa, ndebe iwu oha na odi mma mmadu nile no n'obodo onye kwuo uche-ya.

A gaghi egosiputa ikike na ohere ndi a n'uzo o bula ha ga-esi megide ebumnuche na usoro iwu nke United Nations.

Nkeji edemede 30

Onweghi ihe no na Nkuwuwaputa nke a a ga-akowa di ka ihe nyere Steti, otu ma o bu mmadu o bula ikike o bula itinye aka na emereme o bula ma o bu ime omume

